
OBSAH

Úvod	3
1. Význam svobody projevu a důvody její ochrany	11
1.1 Přehled argumentů ve prospěch svobody projevu	11
1.2 Hledání pravdy, či vytváření pravdy?	14
1.3 Seberealizace a autonomie jednotlivce	20
1.4 Argument demokracie	23
1.5 Teorie svobody projevu?	25
2. Svoboda projevu jako subjektivní ústavní právo	29
2.1 Zakotvení a ochrana svobody projevu jako subjektivního práva	29
2.1.1 Ústavní a mezinárodní zakotvení svobody projevu	29
2.1.2 Přezkum zásahů do svobody projevu	34
2.2 Co lze považovat za „projev“?	39
2.2.1 Vymezení „projevu“ na ústavní úrovni	39
2.2.2 Projev versus jednání	40
2.2.3 Kritérium změny situace (normativního prostředí)	42
2.2.4 Expresivní jednání jakožto symbolické projevy	45
2.2.5 Vyloučení fyzického útoku vůči osobě či věci	49
2.2.6 Kritérium vážnosti, bezprostřednosti a adresnosti nebezpečí či hrozby	52
2.2.7 Právo mlčet a vynucené projevy	55
2.2.8 Společenská hodnota jako kritérium vymezení projevu?	59
2.3 Subjekty svobody projevu	62
2.3.1 Vliv statusu nositele svobody projevu na míru ústavní ochrany	62
2.3.2 Média a novináři jako subjekty svobody projevu	65
2.4 Vztah svobody projevu k jiným ústavním právům	70
2.4.1 Varianty vztahů	70
2.4.2 Svoboda myšlení, vyznání, umělecké tvorby a vědeckého bádání	71

2.4.3	Svoboda projevu a právo shromažďovací, sdužovací, petiční a volební	74
2.5	Obsah a forma projevu	78
2.5.1	Přijímání a šíření informací	79
2.5.2	Technické způsoby realizace svobody projevu	82
2.5.3	Skutková tvrzení a hodnotící soudy (fakta versus názory)	85
2.5.4	Kategorizace projevů dle obsahu a vliv na míru ochrany	86
2.5.4.1	Preference politických projevů a projevů týkajících se věcí veřejných	86
2.5.4.2	Snížená ochrana komerčních projevů	90
2.5.4.3	Je umělecký projev méně hodnotný?	97
2.6	Horizontální působení svobody projevu	99
2.6.1	Nepřímé horizontální působení	99
2.6.2	Horizontální působení v rámci sporů na ochranu osobnosti	102
2.6.3	Vlastník jako adresát svobody projevu?	106
2.6.4	Sdělovací prostředky jako strana lidskoprávního vztahu	111
2.6.4.1	Soukromé sdělovací prostředky	111
2.6.4.2	Specifika veřejnoprávních sdělovacích prostředků	114
2.6.5	Limity horizontálního působení svobody projevu	122
3.	Důvody a formy omezení svobody projevu	125
3.1	Strukturování důvodů pro zásahy do svobody projevu	125
3.2	Formy zásahů do svobody projevu	128
3.2.1	Předběžná a následná omezení	128
3.2.2	Cenzura	130
3.2.3	Předběžná opatření	133
3.2.4	Zabavení a konfiskace	135
3.2.5	Licence a povolení	139
3.2.6	Následné zásahy a postihy	146
3.2.7	Exkurs: Lze názor formulovat jako zákon?	149
3.3	Obsahově neutrální versus obsahově zaměřené zásahy	154
3.3.1	Kritérium regulace obsahu	154
3.3.2	Obsahově neutrální regulace	156

3.3.2.1	Základní filosofie požadavku obsahově neutrální regulace	156
3.3.2.2	Regulace zaměřená na způsob komunikace versus incidentní dopad na svobodu projevu	157
3.3.2.3	Regulace času, místa a způsobu	159
3.3.2.4	Limity obsahově neutrální regulace	161
3.3.2.5	Ústavní přezkum obsahově neutrální regulace	165
3.3.3	Obsahově zaměřená regulace	168
3.3.3.1	Regulace názoru (úhlu pohledu)	168
3.3.3.2	Regulace tématu (předmětu)	170
3.3.3.3	Regulace obsahu a symbolické projevy	172
3.3.3.4	Ústavní přezkum obsahově zaměřené regulace	175
3.3.4	Úskalí kritéria obsahového prvku regulace	176
3.3.4.1	Dvě tváře obsahově zaměřené regulace – problém nechráněných projevů	176
3.3.4.2	Rovnost obsahu v rámci nechráněných projevů	178
3.3.4.3	Problém určení jasné hranice mezi obsahově zaměřenou a obsahově neutrální regulací	180
3.3.5	Použitelnost kritéria regulace obsahu	182
4.	Svoboda projevu v kolizi s jinými právy či veřejnými statky	187
4.1	Zvažování principu újmy při možných kolizích	187
4.2	Svoboda projevu a morálka	188
4.2.1	Ochrana morálky jako legitimní cíl	188
4.2.2	Soukromá nemorálnost, veřejná neslušnost a prvek újmy	191
4.3	Svoboda projevu, rovnost a důstojnost	196
4.4	Svoboda projevu, bezpečnost a veřejný pořádek	201
4.4.1	Vymezení kritérií pro restriktce projevu	201
4.4.2	Forma, kontext a efekt projevu	203
4.4.2.1	Posouzení míry hrozícího nebezpečí	203
4.4.2.2	Nepřátelské publikum	209
4.4.3	Specifické obsahové restriktce	212
4.4.3.1	Obranyschopná demokracie a subverzivní projevy	212

4.4.3.2	Popírání holocaustu či jiných zločinů proti lidskosti	216
4.4.3.3	Nenávistné projevy	221
4.4.3.4	Projevy nenávisti a diskriminace	228
4.4.3.5	Postih symboliky	229
4.4.4	Pozitivní a negativní role extrémů	233
4.5	Osobnostní práva v kolizi se svobodou projevu	237
4.5.1	Možné přístupy k pojetí kolize	237
4.5.2	Kolize dvou ústavních práv	239
4.5.3	Kritéria pro posouzení míry ústavní ochrany svobody projevu při kolizi s osobnostními právy	243
4.5.3.1	Status osoby, do jejíž osobnostních práv bylo zasázeno	243
4.5.3.1.1	Osoby veřejně činné	244
4.5.3.1.2	Osoby veřejně známé	249
4.5.3.1.3	Význam rozlišování a princip rovnosti	252
4.5.3.2	Obsah a forma projevu	256
4.5.3.2.1	Projevy týkající se věcí veřejných	256
4.5.3.2.2	Skutková tvrzení a hodnotící soudy	259
4.5.3.3	Status autora sdělení	266
4.5.3.4	Kritérium úmyslu, cíle a motivu	268
4.5.4	Specifika kritiky soudců a soudních rozhodnutí	270
4.5.4.1	Kritika moci soudní v rovině lidskoprávní	270
4.5.4.2	Specifika soudcovské profese při zvažování mezi oprávněné kritiky	272
4.5.4.3	Kritéria posouzení hranic přijatelné kritiky	275
4.6	Pornografie a obscenita	281
4.6.1	Hranice (ne)mravnosti aneb „poznám to, když to vidím“	281
4.6.2	Pojem pornografie	285
4.6.3	Formy a důvody restrikce	287
4.6.4	Kritéria ústavní ochrany nemravných projevů	292

4.6.4.1	Význam koncepce margin of appreciation v řízení před Evropským soudem pro lidská práva	292
4.6.4.2	Test obscenity v USA	295
4.6.4.3	Specifika dětské pornografie	297
4.6.5	Pornografie reálná a virtuální	301
4.6.5.1	Spory o restrikce virtuální pornografie	302
4.6.5.2	Pojem „dítě“ aneb Červená Karkulka jako pornoherečka?	306
4.6.5.3	Je potřeba mezi virtuální a reálnou pornografií rozlišovat?	309
4.6.6	Limity argumentu ochrany mravnosti	311
4.7	Rouhání	313
4.7.1	Právní postih rouhání	313
4.7.2	Rouhání jako výraz svobody, či jako omezení svobody?	316
4.7.3	Má rouhání blíže k projevům obscénním, nebo politickým?	321
5.	Přehled rozhodovací činnosti Ústavního soudu ČR ve věcech svobody projevu a práva na informace	325
5.1.	Strukturování analýzy rozhodovací činnosti Ústavního soudu týkající se čl. 17 Listiny	325
5.2	Jednotlivé typy řízení před Ústavním soudem vztahující se ke svobodě projevu a právu na informace	328
5.2.1	Návrhy na zrušení zákona	328
5.2.1.1	Hanobení ústavních orgánů	328
5.2.1.2	Informování o identitě mladistvých delikventů	329
5.2.1.3	Rozšíření svobodného přístupu k informacím na nepravomocné rozsudky	331
5.2.1.4	Pojmy fašismus a komunismus v trestním zákoně	335
5.2.2	Návrhy na zrušení obecně závazné vyhlášky	336
5.2.3	Návrhy na zrušení podzákonného předpisu	338
5.2.3.1	Přístup k informacím a seznam utajovaných skutečností v nařízení vlády ...	338

5.2.4	Ústavní stížnosti	340
5.2.4.1	Kategorizace stížností	340
5.2.4.2	Spory na ochranu osobnosti	344
5.2.4.3	Právo na utajení zdroje	350
5.2.4.4	Přístup k informacím	352
5.2.4.5	Pokuta za porušení tržního řádu prodejem tiskovin	353
5.2.5	Řízení o opravném prostředku proti rozhodnutí o ověření volby poslance nebo senátora	354
5.3	Zobecnění výsledků vyvažování jednotlivých kolidujících zájmů a hodnot v judikatuře ÚS	356
5.3.1	Svoboda projevu a difamace	356
5.3.2	Svoboda projevu a ochrana veřejné bezpečnosti a pořádku	359
5.3.3	Svoboda projevu a ochrana mravnosti či zdraví	361
5.3.4	Svoboda projevu a soudní moc	364
5.4	Posouzení jednotnosti rozhodování	366
6.	Přehled citované literatury	369
6.1	Monografie, učebnice, sborníky	369
6.2	Články, statě a příspěvky ve sbornících	374
	Summary	383